

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1878/2021
01.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Здравко Тосић, адвокат из ..., против туженог „Нафтагас – Нафтни сервис“ д.о.о. из Новог Сада, чији је пуномоћник Миодраг Војновић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 635/21 од 31.03.2021. године, у седници већа одржаној 01.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 635/21 од 31.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 530/2020 од 11. 12.2022. године, ставом првим и другим изреке усвојен је тужбени захтев, па је поништено као незаконито решење туженог од 14.01.2016. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду са пратећим анексима. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоца врати на рад, док је одбачена тужба за део захтева којим је тражено да се обавезе тужени да врати тужиоца на радно место на коме је радио до доношења решења о отказу уговора о раду од 14.01.2016. године, односно на радно место које одговара његовој стручној спреми, знањима и радним способностима. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 230.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, а ставом петим изреке одбијен је захтев за исплату законске затезне камате на трошкове поступка почев од дана пресуђења па до наступања извршности пресуде. Ставом шестим изреке одбијен је захтев туженог за прекид поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 635/21 од 31.03.2021. године, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 530/20 од 11.12.2020. године у усвајајућем делу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. така 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде из члана 407. став 1. ЗПП због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог по уговору о раду од 25.12.2014. године и распоређен на послове шеф торња Одељења за оперативна бушења, Погон бушења на локацији бушотине ..., у атарима села По закљученом уговору о раду, радна обавеза тужиоца је да организује рад на бушећем постројењу и одговоран је за извођење операција према програму рада или упрошћеном пројекту. С тим у вези, тужилац прави распоред посада за извођење радова, врши наручивање, контролу допреме и исправности опреме и алата. Обавеза тужиоца је да координира са оперативом бушење и да оквиру тога текуће радове изводи према УПР-у или у складу са новонасталим ситуацијама и да координира рад других учесника у изради бушотине. Његова обавеза је да присуствује свим сложеним операцијама, као и операцијама које могу у већој мери угрозити сигурност људи и опреме, без обзира на време извођења тих операција и да руководи сложеним операцијама. Шеф торња је у обавези да наменски користи средства за личну и колективну заштиту и да руководиоца обавести о било којој ситуацији која може да буде опасна по живот и здравље људи, имовину друштва, животну средину, и догађајима који могу угрозити безбедност, здравље на раду и безбедност процеса рада. Такође, шеф торња води дневне извештаје о извршеним радовима, извештаје о извршеним радовима по операцијама и осталу документацију о раду на бушећем постројењу, а у сложеним ситуацијама, дужан је да непосредно изводи радове на бушотини уместо вође смене. Општи задаци тужиоца као шефа торња су: да обавља друге послове по налогу линијског руководиоца и да конструктивно сарађује са колегама из других организационих делова. У извршењу радних задатака, тужилац је имао обавезу да поднесе три извештаја о раду са подацима о операцијама по сатима, и то један у 6.00 часова, други у 15.00 часова и трећи извештај у 0,00 часова. Након преузимања смене у 7.30 часова, у присуству селектора састанка, тужилац подноси („брани“) извештај свом непосредном руководиоцу, директору и инжењерима на радилишту.

Радно време тужиоца је организовано по сменама и траје од среде до наредне среде у радној недељи, а у току дана његово радно време је организовано у трајању од 7,00 до 19.00 часова, с тим што је по потреби био у обавези да остаје и дуже од пуног радног времена, све према опису посла шефа торња. Место рада („радилиште“) је димензија 80x100 м, без портирнице, обезбеђења и било каквих физичких препрека, већ на улазу постоји табла са бројем телефона и упозорењем да нико не може да уђе на радилиште без одобрења шефа торња, осим возила НИС Нафтагас, тако да су за безбедност задужени радници, који за свој рад одговарају шефу торња и вођи смене. Тужилац је у више наврата обавештавао руководиоце да за радилиште ... није донето Упутство о пломбирању и да на разводима горива није извршено пломбирање (за разлику од других бушотина која имају то Упутство), као и да не постоје сезнори за праћење горива као на осталим бушотинама.

Решењем туженог од 14.01.2016. године, тужиоцу је отказан уговор о раду којим му је стављено на терет да је дана 04.12.2015. године, приликом обављања својих редовних активности на бушећем постројењу гарнитуре Н-2, на локацији бушотине ..., у атарима села ..., заједно са осталим запосленима у смени, дозволио долазак на радилиште четири возила трећих лица са возачима, што је имало за последицу да трећа лица покушају да изврше неосновано отуђење – присвајање 4.600 литара погонског горива еуродизела у периоду од 2.00 до 3,20 часова, што је довело до прекида процеса рада и производње. У томе су их спречили припадници Сектора коропративне заштите блокова истраживања и полицијски службеници Полицијске управе Кикинда. Решење о отказу је донето због повреде радне обавезе и дисциплине, на основу члана 179. став 2. тач. 1., 2. и 5. и став 3. тач. 5. и 8. Закона о раду у вези са чланом 68. став 2. тач. 9, 14. и 16. Колективног уговора за Нафтагас – Нафтни сервиси д.о.о. Нови Сад и чланом 18. става 4.4 (А, Д9, Д13 и Д15) и става 5.Д и Г. Уговора о раду од 25.12.2014. године. Повреде радне обавезе и радне дисциплине које су тужицу стављене на терет састоје се у несавесном или немарном извршавању радних обавеза, злоупотреби положаја или прекорачењу овлашћења, нецелисходном коришћењу средстава рада, непридржавању односно неспровођењу одлука донетих од стране послодавца, повреди којом је угрожено здравље или живот других запослених или грађана, у непоштовању радне дисциплине прописане актом послодавца односно понашању таквом да запослени не може да настави рад код послодавца, при чему је тужиоцу стављена на терет и непоштовање радне дисциплине која има елементе кривичног дела на раду, независно од тога што није покренут кривични поступак за то кривично дело. Отказу је претходило решење о привременом удаљењу са рада од 22.12.2015. године и упозорење од истог дана које је уручено тужиоцу 24.12.2015. године.

Решењем Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Инспекторат за рад, Одељење инспекције рада од 28.03.2016. године, донетом по захтеву тужиоца, одложено је извршење овог решења до правноснажног окончања судског поступка у радном спору.

У току поступка је утврђено да је дана 03.12.2015. године, дошло до заглаве алата у бушотини, због чега је тужилац остао на послу и после 19,00 часова, када је вођа смене преузео смену и био задужен да буде на постројењу у току ноћи. Тужилац је заједно са ББ, главним инжењером и ВВ, вођом смене, постигао договор да се одглављивање алата изврши упумпавањем у бушотину „нафтне купке“, за чију припрему је било потребно 4 до 5 сати и 10.000 литара еуро дизела. У тој ситуацији, корпоративна служба и надлежни роководиоци су дали одобрење да се потребна количина горива црпи из резервоара за редовне операције. По добијању одобрења, главни инжењер је дао налог тужиоцу, шефу постројења и вођи смене да изврше операцију и затим отишао са радилишта. Тужилац је дао налоге вођи смене и око 1,15 часова отишао у бараку, у којој се налазио технолог, да би сачинио трећи извештај за 03.12.2015. године и потом је заспао. Међутим, пошто је код туженог постојала сумња да се на радилишту ... врше незаконите радње на штету туженог, а због нереалне потрошње горива, експерт координатор обезбеђења и координатор обезбеђења туженог, у сарадњи са полицијским службеницима Полицијске управе Кикинда, у ноћи између 03. и 04.12.2015. године вршили су посматрање радилишта у близини платоа бушећег постројења. Том приликом су утврдили да су почев од 2,45 часова из правца

села ..., са размаком од пет до десет минута, у круг градилишта ушла два путничка возила, у који су утоварена метална бурад и бидони са дизел горивом, а капацитет буради и бидона је по 200 и 1000 литара, чија је укупна тежина утврђена у количини од 4600 литара горива. Возила су заустављена приликом изласка са радилашта од стране полицијских службеника, око 2,30 часова и гориво је враћено туженом. ГГ, експерт координатор обезбеђења је са још једним лицем, око 4,00 часа ушао у бараку у којој су спавали тужилац и технолог. Том приликом их је пробудио и саопштио да је отуђено око 4000 литара горива, одузео им мобилне телефоне и наредио прекид рада на постројењу. На инсистирање тужиоца до прекида рада није дошло, пошто би у случају прекида могло доћи до експлозије на постројењу. Лица која су покушала да отуђе гориво, као и сви запослени који су затечени на радилишту, приведени су у станицу полиције ради давања изјави, а тужилац је задржан у трајању од 48 сати. Поводом описаног догађаја, решењем од 27.11.2018. године кривична пријава је одбачена у делу који се односи на тужиоца, односно осумњиченог АА из ... због основане сумње да је извршио кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 2. у вези става 1. КЗ, јер не постоје основи сумње да је учинио кривично дело за које се гони по службеној дужности.

Код тако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су поништили решење о отказу уговора о раду као незаконито и обавезали туженог да тужиоца врати на рад.

Несновани су ревизијски наводи да је материјално право погрешно примењено, с обзиром да је тужилац радњом нечињења извршио повреду радне обавезе – несавесно и немарно извршење радне обавезе, прописану чланом 179. став 2. тачка 1. Закона о раду, будући да је супротно радним обавезама утврђеним уговором о раду и описом послова радног место шеф торња, пропустио да присуствује обављању сложене операције на радилишту, која је могла у већој мери да угрози сигурност људи и опреме, те да му је уговор о раду отказан из оправданих разлога.

По оцени Врховног касационог суда, тужилац није извршио повреду радне обавезе – несавесно и немарно извршавање радне обавезе, прописану чланом 179. став 2. тачка 1. Закона о раду, као ни друге повреде радне обавезе и радне дисциплине које су му оспореним решењем стављене на терет, тако да није било основа за отказ уговора о раду из члана 179. став 2. тач. 2. и 5. и став 3. тач. 8. Закона о раду у вези члана 68. став 2. тач. 9., 14. и 16. Колективног уговора и члана 18 став 4. под А, Д9, Д13 и Д15. и члана 18. став 5. тач. Д. Уговора о раду, све у вези догађаја из ноћи 04.12.2015. године и покушаја отуђења велике количине погонског горива.

Наиме, због новонастале ситуације - заглава алата у бушотини, која је претходила покушају отуђења погонског горива са радилишта ..., тужилац је остао на послу дуже од пуног радног времена, уз његово учешће донета је одлука да се проблем реши упумпавањем „нафтне купке“ у бушотину и после осамнаест сати непрекидног рада, напустио је радилиште да би сачинио извештај о раду, дакле поступао је сагласно обавезама и овлашћењима утврђеним уговором о раду, јер у датој ситуацији на радилишту није више имао никаквих посебних овлашћења. Друга лица запослена код туженог (механичар, исплачар) вршила су припрему „нафтне купке“, што се не сматра сложеном операцијом која би могла да угрози сигурност људи и

опреме, тако да тужиочево присуство није било неопходно. Потребна количина горива за припрему „нафтне купке“ узета је из резервоара за редовне потребе туженог уз одобрење надлежне службе и руководиоца. Због наведеног, тужиоцу се не може ставити на терет несавесно извршавање радних обавеза чињењем или пропуштањем ни злоупотреба службених овлашћења, као повреде које су могле у већој мери да угрозе сигурност људи и опреме. Осим тога, тужени није утврдио процедуру рада доношењем интерних аката и пропустио је да обезбеди процес рада, техничким средствима кроз механизме праћења потрошње горива на радилишту ..., с обзиром да Упутство о пломбирању или друга правила поступања у редовним или новонасталим ситуацијама којих би тужилац био у обавези да се придржава, нису постојала, да пломбирање развода горива није извршено и да сензори за потрошњу горива нису били уграђени, о чему је тужилац у више наврата обавештавао туженог. У тој ситуацији, тужени није могао да откаже уговор о раду тужиоцу због непридржавања односно неспровођења одлука донетих од стране послодавца, али ни других повреда радне дисциплине прописане актом послодавца у вези са незаконитим покушајем отуђења погонског горива, јер није поступао са потребном пажњом, у складу са обавезама послодавца, утврђеним законом и општим актима.

Сходно наведеном, узимајући у обзир понашање тужиоца у новонасталој ситуацији, начин на који је уговором организовано његово радно време, обавезе и овлашћење из уговора о раду, те одсуство правила рада и техничких механизма у циљу заштите и безбедности људи и имовине, које је тужени послодавац био дужан да обезбеди (а пропустио је), правилана је оцена нижестепених судова да је у смислу наведених одредаба закона, отказ незаконит и да је тужени, на основу члана 191. став 1. Закона о раду, обавезан да тужиоца врати на рад.

Одлуком Уставног суда бр 13/2017 од 23.02.2017. године утврђено је да одредба члана 179. став 3. тачка 5. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14) није у сагласности са Уставом, тако да суд законитост отказа није ценио на основу назначене одредбе закона, као ни одредбе члана 18. став 5. тачка Д уговора о раду. Тим одредбама је прописано да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који не поштује радну дисциплину и то ако његово понашање представља радњу извршења кривичног дела учињеног на раду и вези са радом, независно да ли је против запосленог покренут поступак за кривично дело.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Марина Милановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић